

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ (CLAIMS) ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Διεθνής διαιτησία: προετοιμασία – προσφυγή – διαδικασία

Henry-Marc Sparacello* – Ευάγγελος Κυριακίδης**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κάθε διεθνής, αλλά και εθνική, σύμβαση προβλέπει την προσφυγή σε διαιτησία στην περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και αποτυχία φιλικού διακανονισμού.

Δυστυχώς - και ευτυχώς από μία άποψη - η προσφυγή σε διαιτησία είναι αρκετά σπάνια.

Υπάρχουν πολλές αναφορές στο θέμα της διαιτησίας, από τις οποίες οι περισσότερες όμως προέρχονται κυρίως από νομικούς ή ειδικούς συμβούλους (experts).

Από τη μεριά, όμως, των ιδίων των εναγόντων ή των εναγόμενων υπάρχει ελάχιστη μεταφορά της εμπειρίας που αποκτήσανε από μία διαιτησία και μάλιστα διεθνή με βάση ξένο δικονομικό δίκαιο (Procedural Law) και τους Διεθνείς Διαιτητικούς Κανόνες (International Arbitration Rules).

Η προσφυγή πάντως σε διαιτησία είναι μία χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία με πολλαπλές παγίδες και θα πρέπει να γίνεται προσπάθεια ώστε να αποφεύγεται, και οι όποιες διαφορές να επιλύονται με φιλικό διακανονισμό.

Το άρθρο αυτό φιλοδοξεί να δώσει απλές «συνταγές» βασισμένες στην εμπειρία που αποκτήθηκε από μία διεθνή διαιτησία με επιτυχή έκβαση για τον ενάγοντα. Επικεντρώνεται κυρίως σε στοιχεία που αποτελούν την αιτία των περισσότερων διεκδικήσεων σε ένα μεγάλο κατασκευαστικό έργο, όπως είναι:

- η διατάραξη της ομαλής προγραμματισμένης ροής των εργασιών από ενέργειες ή παραλείψεις του Εργοδότη που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του Αναδόχου και οι οποίες εκτός από την αναπόφευκτη καθυστέρηση των εργασιών, δημιουργούν πρόσθετες δαπάνες στον Ανάδοχο, τις οποίες αυτός δεν μπορούσε να είχε προβλέψει.
- η πρόσθετη προσπάθεια για ανάκτηση των καθυστερήσεων που επιβλήθηκαν στον Ανάδοχο από τους παραπάνω λόγους με εφαρμογή μέτρων επιτάχυνσης των εργασιών και οι συνεπακόλουθες πρόσθετες δαπάνες για τον Ανάδοχο, τις οποίες αυτός δεν μπορούσε να είχε προβλέψει.

* Πολιτικός Μηχανικός, Όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ

** Μηχανολόγος - Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, Όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Διατάραξη ροής εργασιών, επιτάχυνση εργασιών, χρονοδιάγραμμα

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΩΝΙΩΝ

Είναι αναπόφευκτο γεγονός στην πορεία εκτέλεσης ενός έργου, και δη μεγάλου, να δημιουργηθούν διαφωνίες και διαφορές ως προς την ερμηνεία όρων της σύμβασης μεταξύ Αναδόχου και Εργοδότη, ως προς τη διαδικασία εκτέλεσης και επίβλεψης των εργασιών, ως προς την εκπλήρωση ή μη των υποχρεώσεων του ενός μέρους έναντι του άλλου κ.λπ.

Για το λόγο αυτό προβλέπεται συμβατικά διαδικασία επίλυσης των διαφορών και διαφωνιών που δημιουργούνται.

Σχεδόν συστηματικά τα τελευταία χρόνια προβλέπεται συμβατικά ο φιλικός διακανονισμός της διαφοράς μεταξύ των μερών πριν αποφασισθεί η ανάγκη για προσφυγή σε οποιοδήποτε εξώδικο ή ένδικο μέσο.

Ο φιλικός διακανονισμός «διεξάγεται» με ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπροσώπων των δύο μερών, βοηθούμενων από τους τεχνικούς που είναι επιφορτισμένοι με την εκτέλεση του έργου και κατά περίπτωση, από τους νομικούς τους συμβούλους.

Στο Διεθνές Περιβάλλον εισάγεται τελευταίως και ο ρόλος του ανεξάρτητου «κριτή της διαφοράς» (adjudicator), ο οποίος αφού λάβει γνώση του θέματος από τεχνικής, οικονομικής και νομικής απόψεως καλείται, σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα, να διατυπώσει μία συμβιβαστική εν πολλοίς λύση της διαφοράς με την οποία, αν τη δεχθούν τα εμπλεκόμενα μέρη, αποφεύγεται η προσφυγή στη χρονοβόρα και δαπανηρή Διαιτησία ή στην επίσης χρονοβόρα Κρατική Δικαιοσύνη.

Η προσφυγή επομένως στη Διαιτησία είναι συνήθως αποτέλεσμα όχι καλών σχέσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, ανυπέρβλητων στα στενά πλαίσια συμβατικών διαδικασιών οικονομικών διεκδικήσεων και πολλές φορές, έλλειψης προγραμματισμού και πρόβλεψης που όλα μαζί οδήγησαν στην αποτυχία του «φιλικού διακανονισμού».

«Η Διαιτησία αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο επίλυσης διαφορών. Είναι μία παράλληλη προς την κρατική δικαιοσύνη δικαιοδοτική τάξη. Είναι μία μορφή «νομικής αυτορύθμισης» που σκοπό έχει να επιταχύνει την απονομή της δικαιοσύνης δίνοντας στα εμπλεκόμενα μέρη την πρωτοβουλία στην ίδια τη διαδικασία της απονομής». (www.lawnet.gr)

Υπάρχει πάντως εύλογος σκεπτικισμός για την οποιαδήποτε προσφυγή σε Διαιτησία και τέτοια προσφυγή γίνεται συνήθως για μεγάλα σχετικά διεκδικούμενα ποσά. Ο σκεπτικισμός αυτός βασίζεται:

- στη μεγάλη διάρκεια και το κόστος της διαδικασίας
- στη «δικαστικοποίηση» της μεθοδολογίας που ακολουθείται
- στην καθυστέρηση και το επιπλέον κόστος που δημιουργείται από την αροθυμία για συνεργασία των μερών κυρίως, όπως είναι φυσικό, από την πλευρά του εναγόμενου
- στην αβεβαιότητα της έκβασης της Διαιτησίας
- στην έλλειψη «ξεκάθαρων» διεθνών κανόνων

Καταλαβαίνει κανείς πόσο αληθινή είναι ειδικότερα η παραπάνω αναφερόμε-

νη κριτική περί έλλειψης «ξεκάθαρων» διεθνών κανόνων, αν αναλογισθεί ότι κάθε σύμβαση και σε ό,τι αφορά στη Διαιτησία προβλέπει:

- τον τόπο της Διαιτησίας που μπορεί να είναι διαφορετικός από τον τόπο στον οποίο εκτελείται ή εκτελέσθηκε το έργο
- το Δικονομικό Δίκαιο βάσει του οποίου θα κρίνει το Διαιτητικό Δικαστήριο που μπορεί να είναι διαφορετικό από το αντίστοιχο Δίκαιο της χώρας στην οποία εκτελέσθηκε το Έργο ή της χώρας όπου διεξάγεται η Διαιτησία
- τους Διαιτητικούς Κανόνες βάσει των οποίων διεξάγεται η Διαιτησία που μπορεί να είναι π.χ., οι Κανόνες Διαιτησίας του International Chamber of Commerce (ICC).

2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Για τη διευκόλυνση της ροής του κειμένου στην παράγραφο αυτή δίνονται κάποιοι βασικοί ορισμοί σχετικά με έννοιες που εμπλέκονται στη διαχείριση απαιτήσεων, ενώ στις σημειώσεις στο τέλος του κειμένου παρατίθενται οι ερμηνείες των απαραίτητων όρων.

Καμπύλη μάθησης (learning curve)

Το χρονικό διάστημα «εκμάθησης» των συνεργείων στην εκτέλεση των εργασιών που αναλαμβάνουν (αναγνώριση σχεδίων, εξοικείωση με την επιλεγείσα μέθοδο εργασίας και τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία κ.λπ.).

Η επίτευξη της παραγωγικότητας την οποία στόχευσε ο Ανάδοχος κατά τον προγραμματισμό των εργασιών, δε γίνεται αμέσως με την έναρξη οποιασδήποτε δραστηριότητας. Υπάρχει πάντα στην αρχή η περίοδος που αντιστοιχεί στην καμπύλη εκμάθησης. Όσο πιο πολύπλοκη ή πρωτοποριακή είναι η δραστηριότητα τόσο πιο μεγάλη είναι η διάρκεια που αντιστοιχεί στην «καμπύλη μάθησης».

Καμπύλη μάθησης μικρότερης ή μεγαλύτερης διάρκειας παρατηρείται κάθε φορά που αρχίζει μια δραστηριότητα ανεξάρτητα από τη δοκιμασμένη ή μη ικανότητα ενός συνεργείου και από το αν η δραστηριότητα αυτή αρχίζει για πρώτη φορά στο έργο ή πρόκειται για δραστηριότητα που για κάποιο λόγο είχε διακοπεί και επαναρχίζει αργότερα.

Τόκοι Κεφαλαίου – Τόκοι υπερωμερίας (Interest on capital or on delayed payments)

Η διεκδίκηση καταβληθέντων τόκων μπορεί επίσης να είναι παράγοντας των ζημιών που υπέστη ο ενάγων αν είναι δυνατό να αποδειχθεί ότι η ζημία (υπό τη μορφή πρόσθετα καταβληθέντων τόκων) πράγματι επήλθε σαν αποτέλεσμα αθέτησης¹ όρου της Σύμβασης και ότι η (αποζημίωση για την) ζημία αυτή ήταν στις προθέσεις των μερών κατά την υπογραφή της μεταξύ τους σύμβασης. Καταβληθέντες τόκοι για Τραπεζικά Δάνεια (προς αντικατάσταση οφειλομένων χρημάτων) ή η απώλεια τόκων από τραπεζικές καταθέσεις, μπορούν να αποτελέσουν τμήμα των διεκδικήσεων, αν ο ενάγων μπορεί να αποδείξει:

- ότι πράγματι υπέστη τη ζημία αυτή και

- ότι η αποζημίωση για τη ζημία αυτή ήταν στις λογικές προθέσεις των μερών κατά τη σύναψη της μεταξύ τους σύμβασης

Εν γένει η ημερομηνία έναρξης υπολογισμού των τόκων θα πρέπει να είναι η νωρίτερη ημερομηνία κατά την οποία το ποσό επί του οποίου λογίζεται ο τόκος θα είχε καταστεί πληρωτέο και η οποία θα είναι η ημερομηνία πληρωμής της Πιστοποίησης που θα έχει εκδοθεί αμέσως μετά την ημερομηνία που ο ενάγων θα έχει υποβάλει το αίτημα για πληρωμή της ζημίας ή και των σχετικών δαπανών.

Γενικά έξοδα (Overheads)

Τα έξοδα που από τη φύση τους δεν μπορούν να αποδοθούν σε συγκεκριμένες επί μέρους εργασίες και ως εκ τούτου επιμερίζονται σ' αυτές με γενικό ποσοστό, σταθερό για όλες τις εργασίες, που εφαρμόζεται στο άμεσο κόστος κάθε συγκεκριμένης εργασίας.

3. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η προσφυγή σε οποιαδήποτε Διαιτησία και πολύ περισσότερο σε Διαιτησία με Κανόνες που θεσπίστηκαν από Οργανισμούς σαν το ICC απαιτεί την ύπαρξη αξιόπιστων στοιχείων που θα βοηθήσουν το Διαιτητικό Δικαστήριο, αφενός μεν να κατανοήσει πλήρως την ουσία της οποιασδήποτε απαίτησης του ενάγοντος και την ευθύνη του εναγόμενου στη δημιουργία της απαίτησης του ενάγοντος και επομένως το δίκαιο της απαίτησής του και αφετέρου να αξιολογήσει τις οικονομικές απαιτήσεις του ενάγοντος και να διατυπώσει μία δίκαιη Διαιτητική Απόφαση, η οποία, ως σημειωθεί, δεν προσβάλλεται και δεσμεύει εκ των προτέρων ενάγοντα και εναγόμενο.

Προϋποθέσεις

Υπάρχει γενικά μία τάση για ελαχιστοποίηση των διαφόρων στοιχείων που υποβάλλονται στον Πελάτη με την προσφορά ή και στην έναρξη του κατασκευαστικού έργου, με το σκεπτικό ότι με την ελαχιστοποίηση αυτή αποφεύγονται πρόσθετες δεσμεύσεις προς τον Πελάτη και η μελλοντική εξέλιξη των εργασιών θα είναι με τον τρόπο αυτό πιο ευέλικτη.

Στην περίπτωση βέβαια που η πορεία των εργασιών εξελίσσεται χωρίς προβλήματα, το σκεπτικό αυτό μπορεί όντως να ωφελήσει.

Στην περίπτωση όμως που τελικά για οποιονδήποτε λόγο δημιουργηθεί η ανάγκη για προσφυγή σε διαιτησία, η έλλειψη αρχικών στοιχείων που να έχουν υποβληθεί και βεβαιωθεί από τον Πελάτη μπορεί να είναι καταστροφικό.

Όπως αναφέρει η Society of Construction Law (2002): «Ο αριθμός [των διαιτησιών] θα μπορούσε να μειωθεί αισθητά με την εισαγωγή μιας διαφανούς και ενοποιημένης προσέγγισης των προγραμματισμένων έργων και της αποτύπωσής τους σε κατάλληλα στοιχειοθετημένα αρχεία».

Επειδή, όπως και πολλά άλλα πράγματα στη ζωή, ένα κατασκευαστικό έργο αρχίζει πάντα με αισιοδοξία και τους καλύτερους οиωνούς, αλλά καταλήγει με το

να έχει δημιουργηθεί στην πορεία πληθώρα προβλημάτων, μερικά από τα οποία είναι αρκετά σοβαρά και δυσεπίλυτα στα πλαίσια της σύμβασης μεταξύ των συμβαλλομένων μερών ώστε να δημιουργείται η ανάγκη προσφυγής σε Διαιτησία, καλό είναι να τίθενται ευθύς εξ αρχής οι βάσεις για τη δημιουργία ενός αξιόπιστου Φακέλου Απαιτήσεων με, όσο το δυνατόν περισσότερο, επιβεβαιωμένα και από την «αντίπαλη» πλευρά στοιχεία.

Οι όποιες διεκδικήσεις δεν είναι άλλο από την αντιπαράθεση της πρόβλεψης της εξέλιξης των εργασιών από άποψη χρονική και οικονομική με την πραγματική εξέλιξη των εργασιών.

Για να είναι επομένως επιτυχής για τον ενάγοντα οποιαδήποτε υπόθεση υποβάλλεται στη δοκιμασία της Διαιτησίας, θα πρέπει ο ενάγων με αξιόπιστα και επιβεβαιωμένα στοιχεία να μπορέσει να **παρουσιάσει και να υποστηρίξει στο Διαιτητικό Δικαστήριο:**

πρώτον τους παράγοντες που τον οδήγησαν στη διαμόρφωση της προσφοράς του, όπως αυτή έγινε δεκτή από τον εναγόμενο,

δεύτερον τα στοιχεία εκείνα που αποδεικνύουν την ανατροπή στην πράξη των αρχικών παραγόντων,

τρίτον τους άμεσους λόγους που οδήγησαν στην ανατροπή των αρχικών παραγόντων,

τέταρτον την άμεση και δυσμενή χρονική ή και οικονομική επίδραση που η ανατροπή των αρχικών παραγόντων επέφερε στο έργο του ενάγοντα,

και να πείσει το Διαιτητικό Δικαστήριο ότι οι λόγοι που επέφεραν την ανωτέρω ανατροπή και προκάλεσαν τη δυσμενή χρονική ή και οικονομική επίδραση στο έργο του ενάγοντος οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του εναγόμενου.

Για την επίτευξη όλων των ανωτέρω προϋποθέσεων για μία επιτυχούς έκβασης Διαιτησία είναι απαραίτητο ο ενάγων να έχει οργανωθεί κατάλληλα, από την έναρξη της κατασκευής και ακόμα από την περίοδο καταρτισμού της προσφοράς του, ώστε να είναι σε θέση να παρουσιάσει ανά πάσα στιγμή με αξιόπιστο και πειστικό τρόπο τα ακόλουθα στοιχεία.

3.1 Τεχνικά και οικονομικά στοιχεία της προσφοράς

Τεχνικά και οικονομικά στοιχεία της προσφοράς που υπέβαλε ο ενάγων για το έργο με σκοπό τη δημιουργία Φακέλου δεδομένων που να αποδεικνύουν τι παραδοχές έκανε ο ενάγων κατά την προετοιμασία της προσφοράς του ως προς την αναμενόμενη απόδοση των συνεργείων του, την αναμενόμενη απόδοση των μηχανημάτων του, τον βάσει ανωτέρω λεχθέντων χρόνο εκτέλεσης κάθε δραστηριότητας και τα υλικά που βάσει των προδιαγραφών συμπεριλαμβάνονται στην προσφορά του. Ο ανωτέρω Φάκελος Δεδομένων θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Προβλεπόμενο ωράριο εργασίας, ημερήσιες σταθερές υπερωρίες κ.λπ.
- Ποσότητες των εργασιών που συνθέτουν το έργο όπως προκύπτει είτε από τα σχέδια που ο εναγόμενος παρέδωσε στον ενάγοντα κατά τη διαδικασία της προσφοράς ή, αν πρόκειται για έργο με Μελέτη – Κατασκευή, από τα σχέδια που υπέβαλε ο ενάγων και εγκρίθηκαν από τον εναγόμενο κατά την αποδοχή της προσφοράς.

- Στοιχεία για την προβλεπόμενη «απόδοση παραγωγής έργου» σε χρονοδιάθεση πόρων ανά μονάδα έργου (π.χ., ανθρωπόωρες ανά m^3 σκυροδέματος ή μηχανώρες εκσκαφέα ανά m^3 εκσκαφών κ.ο.κ.) για κάθε εργασία που συνθέτει το έργο είτε αυτό προσφέρθηκε ολόκληρο ή εν μέρει κατ' αποκοπή ή με συμπλήρωση Τιμολογίου. Στην περίπτωση μεν που το έργο προσφέρθηκε με συμπλήρωση Τιμολογίου, η προβλεπόμενη «απόδοση παραγωγής έργου» θα είναι κατ' άρθρο Τιμολογίου. Στην περίπτωση δε κατ' αποκοπή προσφοράς θα πρέπει, όπως είναι φυσικό, το έργο να είχε καταναμηθεί από τον ενάγοντα κατά την προετοιμασία της προσφοράς σε επί μέρους δραστηριότητες με συγκεκριμένη «απόδοση παραγωγής έργου» για κάθε μία.
- Ποσοστό Γενικών Εξόδων Εργοταξίου²
- Ποσοστό Γενικών Εξόδων Έδρας και Οφέλους³

Από την άλλη μεριά όμως, είναι πολύ πιθανό, όπως ειπώθηκε και ανωτέρω, για λόγους πολιτικής του ενάγοντος, να έχει αποφασισθεί να μην έχουν επισήμως υποβληθεί στοιχεία

2. **Γενικά Έξοδα Εργοταξίου:** αναφέρονται στα έξοδα Διοίκησης και Διεύθυνσης του Εργοταξίου (Διευθυντής Έργου, Προσωπάρχη, Λογιστήριο, Γραμματεία) επίβλεψης των εργασιών (μηχανικοί, εργοδηγοί), τμήματος Παρακολούθησης Ποιότητας, τμήματος Ασφαλείας και Υγιεινής, προσωπικού γενικών καθηκόντων (κλητήρων, εργατών καθαρισμού κ.λπ.), χειριστών μηχανημάτων, αποσβέσεων και λειτουργίας μηχανημάτων και αυτοκινήτων, ιατρείου εργοταξίου και ό,τι άλλο έξοδο κρίνεται ότι αναφέρεται γενικά στη λειτουργία του Εργοταξίου και όχι στην εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών και μόνον.

Το ποσοστό που ο ενάγων έχει λάβει υπόψη του κατά τη σύνταξη της προσφοράς του, θα πρέπει, όπως αναφέρεται και κατωτέρω (3.1), να αποτελεί ένα από τα στοιχεία τα οποία ο ενάγων θα μπορεί να υποστηρίξει στη διάρκεια της διαδικασίας της Διαιτησίας.

Είναι προφανές ότι επειδή το ποσοστό για Γενικά Έξοδα Εργοταξίου εφαρμόζεται σε όλες τις επί μέρους εργασίες και στις πρόσθετες εργασίες που ενδεχομένως έχει αναλάβει ο ενάγων, το ποσό που αντιστοιχεί στα έξοδα αυτά εισπράττεται από τον Ανάδοχο με την πληρωμή των αντιστοιχών τιμών του Τιμολογίου ή, κατά περίπτωση, του κατ' αποκοπή τιμήματος ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα στο οποίο εκτελέστηκε το έργο.

Εκ πρώτης όψεως επομένως, φαίνεται ότι ο ενάγων δεν μπορεί να διεκδικήσει αποζημίωση για Γενικά Έξοδα Εργοταξίου.

Στην περίπτωση, όμως, που θα μπορέσει να αποδείξει τεκμηριωμένα ότι οι δαπάνες για ορισμένες από τις υπηρεσίες που αναφέρονται ανωτέρω, τα έξοδα των οποίων υπάγονται στα Γ.Ε. εργοταξίου, για λόγους επιτάχυνσης εργασιών (π.χ., περισσότεροι μηχανικοί και εργοδηγοί για επίβλεψη 2ης βάρδιας, περισσότερα μηχανήματα σε 2η βάρδια κ.λπ.) ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, που αποτελεί όμως αθέτηση όρου της Σύμβασης ή προέρχεται από απ' ευθείας εντολή του εναγόμενου, υπερβαίνουν ποσοσιαία το «συμβατικό» ποσοστό των Γενικών αυτών Εξόδων, δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση για την υπερβάλλουσα διαφορά.

3. **Γενικά Έξοδα Έδρας:** αναφέρονται στα έξοδα Γενικής Διαχείρισης και Διεύθυνσης (εγγυητικές επιστολές, ασφαλίσεις, κεντρικό Λογιστήριο, κεντρική υποστήριξη έργου, τμήμα προμηθειών κ.λπ.). Όπως και για τα Γενικά Έξοδα Εργοταξίου, θα πρέπει το ποσοστό που ο ενάγων έχει λάβει υπόψη του κατά τη σύνταξη της προσφοράς του, να αποτελεί ένα από τα στοιχεία τα οποία ο ενάγων θα μπορεί να υποστηρίξει στη διάρκεια της διαδικασίας της Διαιτησίας.

Η δυνατότητα για τυχόν διεκδίκηση αποζημίωσης για Γενικά Έξοδα Έδρας υπάγεται στην ίδια λογική που εκτέθηκε ανωτέρω για τα Γενικά Έξοδα Εργοταξίου.

από τον ανωτέρω Φάκελο Δεδομένων ούτε κατά την προσφορά ούτε και κατά την υποβολή του Αρχικού Χρονοδιαγράμματος του Έργου, το οποίο συντάχθηκε, φυσικά, με βάση τα παραπάνω στοιχεία του Φακέλου Δεδομένων.

3.2 Λεπτομερές ημερολόγιο του Έργου

Λεπτομερές ημερολόγιο του Έργου εγκεκριμένο από τον εναγόμενο είτε απ' ευθείας ή αυτοδίκαια, που να αναφέρει αριθμό εργαζομένων ανά εργασία και ανά ειδικότητα, αριθμό και είδος μηχανημάτων, ωράριο εργασίας, κλιματολογικές συνθήκες, γεγονότα που έχουν επίπτωση στην πορεία του έργου, προφορικές εντολές και παρατηρήσεις ενάγοντος και εναγόμενου. Επιπλέον, θα πρέπει να καταγράφονται σε ημερήσια βάση και λεπτομερώς τα μέτωπα εργασίας (π.χ., όχι «τοποθέτηση σιδηρού οπλισμού στο επίπεδο 1», αλλά «τοποθέτηση σιδηρού οπλισμού υποστυλώματος Χ στο επίπεδο 1»).

3.3 Επικαιροποιημένα χρονοδιαγράμματα κατασκευής

Επικαιροποιημένα χρονοδιαγράμματα κατασκευής που εκπονήθηκαν και υποβλήθηκαν κατά τακτά διαστήματα στη διάρκεια της κατασκευής και δείχνουν την πορεία των εργασιών σε σχέση με το αρχικά υποβληθέν χρονοδιάγραμμα. Προϋπόθεση για τη χρησιμότητα των επικαιροποιημένων αυτών χρονοδιαγραμμάτων είναι η ορθότητα της σύνταξής τους, που απαιτεί κατανόηση και ευχερή χρήση χρονοδιαγραμμάτων και τεχνικών Κρίσιμης Διαδρομής, και ο προσδιορισμός ευθύς εξ αρχής της μεθόδου για να εκτιμάται η επίδραση των τυχόν καθυστερήσεων και η εξ αυτών διατάραξη της ομαλής προβλεπόμενης ροής των εργασιών, τα αποτελέσματα της οποίας είναι και οι κυριώς λόγοι των οποιωνδήποτε απαιτήσεων του ενάγοντος.

Κάθε δραστηριότητα ενός χρονοδιαγράμματος είναι μια ξεχωριστή εργασία και όταν ολοκληρώνεται, σημαίνει ότι η εργασία αυτή περατώθηκε.

Η εύρεση του απαιτούμενου χρόνου για την ολοκλήρωση μιας εργασίας απαιτεί την αξιολόγηση και τον συνδυασμό πολλών από τους παράγοντες, οι οποίοι εξετάζονται όταν υποβάλλονται απαιτήσεις.

Τα δεδομένα που πρέπει να συγκεντρώνονται για να υπολογίζεται ο χρόνος εκτέλεσης μίας εργασίας είναι κατ' ελάχιστο τα ακόλουθα:

- Με ποια μέθοδο θα εκτελεστεί η εργασία
- Πόσος είναι ο όγκος της εργασίας
- Ποιοι πόροι θα χρειαστούν για την εκτέλεση της εργασίας
- Ποια θα είναι η παραγωγικότητα των πόρων αυτών
- Πόσοι πόροι θα αφιερωθούν στη συγκεκριμένη εργασία
- Ποιο είναι το προγραμματισθέν ετήσιο ημερολόγιο (εργάσιμες ημέρες την εβδομάδα, ημέρες αργίας)
- Ποιο είναι το προγραμματισθέν ημερήσιο ωρολογιακό πρόγραμμα (ώρες ημερησίως, τυχόν υπερωρίες)

Επειδή είναι αναπόφευκτο να υπάρχουν αλλαγές στη διάρκεια της κατασκευής, είναι σημαντικό να υπάρχουν καταγεγραμμένα σε αρχεία:

- Μια ενημερωμένη μεθοδολογία κατασκευής (method statement)
- Σταδιακές προμετρήσεις
- Οι πόροι ανά μονάδα χρόνου για κάθε εργασία
- Η πρόοδος για κάθε εργασία
- Πότε χρησιμοποιήθηκαν οι πόροι
- Ποιες μέρες δεν ήταν εργάσιμες λόγω επισήμων αργιών ή λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών
- Οι διακοπές εργασίας για οποιονδήποτε λόγο
- Οι αλλαγές στη σειρά εκτέλεσης των εργασιών

Όπως είναι φανερό από την παραπάνω απαρίθμηση, που ίσως να κουράζει λίγο, για να αποτελέσουν τα στοιχεία αυτά αξιόπιστα πειστήρια από οποιοδήποτε Διαιτητικό Δικαστήριο πρέπει να έχουν συνταχθεί / εκπονηθεί «συγχρόνως με την πορεία της κατασκευής»⁴ (contemporaneous evidence) και όχι να είναι «κατασκευασμένα» εκ των υστέρων, οπότε και δε θα ληφθούν σοβαρά υπόψη. Γι' αυτό το λόγο, κρίνεται απαραίτητο να σώζεται και να υποβάλλεται ηλεκτρονικά κάθε ενημέρωση ή και αναθεώρηση του χρονοδιαγράμματος (κατ' ελάχιστον σε μηνιαία βάση), έτσι ώστε να παρέχει μια σωστή, εμπειριστατωμένη και το σπουδαιότερο, σύγχρονη εικόνα της πορείας του έργου.

Η εκτέλεση ενός έργου είναι σαν ένας ζωντανός οργανισμός. Εξελίσσεται και μεταλλάσσεται κάθε φορά που νέα στοιχεία επεμβαίνουν στην πορεία της. Το χρονοδιάγραμμα επομένως εκτός από την, κατά τακτά διαστήματα, ενημέρωσή του για την πορεία των προγραμματισμένων εργασιών, πρέπει και να αναθεωρείται έτσι ώστε να εισαχθούν τυχόν νέα στοιχεία (γεγονότα, πληροφορίες, αλλαγή στον ρυθμό παραλαβής σχεδίων, αλλαγή αντικειμένου κ.ά.) στο συμβατικό χρονοδιάγραμμα.

Οι τροποποιήσεις αυτές πρέπει να είναι πλήρως τεκμηριωμένες και αρχειοθετημένες. Κάθε αναθεώρηση του χρονοδιαγράμματος βασίζεται στην αμέσως προηγούμενη **ενημερωμένη** έκδοσή του.

Ο στόχος της τεκμηριωμένης αυτής αναθεώρησης του χρονοδιαγράμματος είναι:

- να μην υπάρχει αμφιβολία όσον αφορά στα νέα στοιχεία που καθιστούν απαραίτητη την αναθεώρηση
- να επιτρέπει μία απλή σύγκριση των διαφόρων κατά καιρούς υποβαλλόμενων χρονοδιαγραμμάτων
- να προσδιορίζονται οι επιπτώσεις των νέων στοιχείων και πληροφοριών

4. Σύγχρονη με την πορεία της κατασκευής απόδειξη (Contemporaneous evidence).

Αποδεικτικά έγγραφα, κοστολογικά και άλλα στοιχεία που συνδέονται με την εξέλιξη του έργου από την περίοδο προσφοράς μέχρι και το πέρας της κατασκευής και τα οποία «γεννήθηκαν» συγχρόνως με την εξέλιξη του έργου. Είναι προφανές ότι μόνο τέτοιου είδους έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία είναι αξιόπιστα, διότι ακριβώς δημιουργήθηκαν σε ανύποπτο χρόνο και με την εξέλιξη του έργου. «Κατασκευασμένα» εκ των υστέρων στοιχεία, ακόμα και αν βασίζονται μερικώς σε στοιχεία σύγχρονα με την εξέλιξη του έργου, δε λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από το Διαιτητικό Δικαστήριο.